

လံာ်ပာ်ဖျါအဖုာ်
လၢယုၤလံာ် ၂၀၂၆ နံာ်
လၢတၢ်ပျံတၢ်ဖုးအပူၤဒၣ်လံာ်

ပိာ်မုာ်အတၢ်လဲၤခီဖျါ ဘၣ်ထွဲတၢ်ခိၣ်ဆၢဘျါရဲတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ် ခီဖျါတၢ်ဃုာ်အိၣ်က
မ့ၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ

စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစီရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ
ဖဲ ၂၀၂၁ နံာ်ဝံၤအလီၤခံ ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်
ဒုးကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢကီၢ်ပယီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်
အယီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအယံာ်အထၢအဘျီတ
ဖၣ်အဘျီန့ၢ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်ထီၣ်ဒုးနီၤစီ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပညိာ်ထီၣ်
ဒုးဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ
လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပိာ်မုာ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါဒိၣ်
ထီၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ. တချုးလၢ ၂၀၂၁ နံာ်သုးမိၤစီရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်
ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီးဘၣ်န့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပူၤပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်
ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၃၃၀,၀၀၀) ဂၤ ဒီး အခဲအံၤ ပှၤ
ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ (၃,၇၅၀,၀၀၀)
ဂၤဘျဲၣ်ဃုာ်ဃုာ်လံန့ၢ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ လီၤကဝီၤပာ်ပနီၣ်ကညီ
ကီၢ်စဲၣ်အပူၤတခါ ဖဲ ၂၀၂၂ နံာ်ခိၣ်ထံးအပူၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်
အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၁၄၄,၀၀၀) ဂၤဒီး ဖဲ ၂၀၂၆
နံာ်အံၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ
(၁,၂၀၀,၀၀၀) ဂၤဘျဲၣ်ညါန့ၢ်လီၤ.

ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်က
ဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အုၣ်အသးပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲရဲၣ်လၢ စုက
ဝဲၤတၢ်သဘံာ်သဘုာ် ဒီး တၢ်မၤပယုဲပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်လၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢခါမဲာ်ဝဲ အဘျီတဖၣ်အဘျီအံၤ တမ့ၢ်အ
ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ထံတခါဒီးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခါ ဒုးအိၣ်
ထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်တဘၣ်တဘၢ အတၢ်အိၣ်သးလၢအကဲထီၣ်
သးတပယုာ်ဃီန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အံၤ တဘျီတ
ခိၣ်တၢ်နီၣ်ပာ်အီၤဒ်အမ့ၢ် ကျဲၤကျဲၤတခါလၢအဆုၤဃီပှၤဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်အလီၤဘၣ်ဆၢ တၢ်လဲၤခီဖျါအတၢ်နီၣ်လၢ KHRG
မၤနီၣ်မၤယါန့ၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျါဂွံဝီအတၢ်နီၣ်တခါ မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးတခါလၢ တၢ်နီၣ်ပာ်ဘၣ်အီၤကီၢ်
န့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်သုးလီၤသုးကျဲၤပာ်တၢ်ကွံာ်ဟံာ်ဃီအံၤ တဆုၤအဝဲသ့ၣ်ဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၤဘၣ်
အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သဂါဒီး တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်အကွၢ်အဂီၤလၢအဂၤတမံၤန့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူလၢ ဟံာ်ဃီလၢတဂ့ၤဘၣ် ဒီး တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိာ်ထွဲမၤစၢၤတုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်, ဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲၤတ
ဘျီဝံၤတဘျီ ဒီး ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤတတီၤဝံၤတတီၤန့ၢ်လီၤ. လၢန့ၢ်အမဲာ်ညါ ခီဖျါတၢ်လဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤ အတၢ်တြိမၤ

အကြောက်တရားကို အံတုရင်း

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ နေရပ်စွန့်ခွာနေရခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ပြုတ်သနားနေရသော အမျိုးသမီးများ၏အတွေ့အကြုံများ

KHRG ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့
ကရင်လက်မချဉ်သမျှအခွင့်အရေးကိုမှတ်တမ်းပြုရခြင်း

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအလၢအပွဲၤန့ၢ် တၢ်ရၤလီၤအီၤလၢအဲကလံး ကျိာ်ဒီး ပယီၤကျိာ်န့ၢ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢကျိာ်သၢမံၤလၢာ် အံၤတၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်လၢ KHRG တၢ်ကစီာ်ပှၤယဲၤသန့ဖဲ www.khrg.org အပူၤသ့ၣ်န့ၢ်လီၤ.

တံာ်တံာ် ဒီး တံာ်တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အဃိ ဒူးအိၣ်ထီၣ်တံာ်ကီၤတံာ်ခဲလၢ၊ အဝဲသ့ၣ်ကမၤဝဲတံာ်ဆၢတံာ်လၢ၊ တနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ် ဃုာ်ဒီးတံာ်ဟးဆူးတံာ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤလၢာ်လၢာ်ဆွဲဆွဲ ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လိာ်ဘၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံာ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤ တံာ်မၤတံာ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢ၊ ကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢလံာ်တံာ်ပာ်ဖျါတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျါကျဲၤခိၣ်သ့ၣ် ဘၣ်ထွဲဒီးတံာ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ဃုာ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃး နီၢ်ခိၣ်တံာ်ဘၣ်တံာ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ၊ အဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါ တံာ်မၤပယွဲလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတံာ်သဘၣ်သဘၣ် ဒီး ဒ်န့ၣ်အသိး သမံသမိးကွၢ်ထံစ့ၢ်ကီးဝဲ ဘၣ်ဃးဒီးတံာ်တဘၣ်တဘၢ၊ တၢ်တြီတံာ်ဃာ်တံာ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဒီး သွံၣ်ထံးမုာ်ခွါတံာ်မၤပယွဲ အတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဟဲဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အကံၢ်အစီ လၢကအိၣ်မူခိၣ်ဆၢ ဒီး လၢကလဲၤခီဖျါဝဲအတၢ်အိၣ်မူလၢ တနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တံာ်ဟဲဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပာ်ဃုာ်ဒီးတံာ်မၤစ့ၢ်လီၤ မ့တမ့ၢ် တံာ်ဟးဆူးတံာ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လိာ်ဘၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံာ်လိာ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တံာ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဘၣ်ထွဲဒီးတံာ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူ ဒီး တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံာ်လိာ်ဘၣ်နီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် တံာ်အိၣ်တံာ်အီၤ ထံး တံာ်အိၣ်ကဒုအလီၢ်ဒီး တံာ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်လၢကျိၣ်စ့တံာ်ဟဲန့ၣ်အဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တံာ်တြီမၤတံာ်တံာ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ ဒ်သိးကမၤန့ၢ်တံာ်လိာ်ဘၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီး တံာ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဘၣ်ထွဲ တံာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုကယာ် ခီဖျါဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တံာ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ၊ အဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါ တံာ်မၤဘၣ်ဒိဟးဂီၤတံာ်ကူၤစါယါဘျီကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်, တံာ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကသံၣ်ကသီလၢလၢလိာ်လိာ်ဘၣ် ဒီး တံာ်တြီမၤတံာ်တံာ်ဘၣ်ထွဲ တံာ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ချ့သ့ၣ် ဒီး မိာ်ဖိဆဲးဆူၣ်ချ့အတၢ်ကဟုကယာ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ဃုာ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်စ့ၢ်ကီး နီၢ်သးအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒ်အမ့ၢ်တံာ်ပျံၤတံာ်ဖုး, တံာ်ဘၣ်မိာ်ဘၣ်မးသ့ၣ်အုးသးအုးဒီး ပုၤတၢ်တံာ်အိၣ်မူလီၤမုာ်လီၤဖးသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါကတီၢ်ယံာ်တံာ်တဘၣ်တဘၢအတၢ်အိၣ်သးအဃိန့ၣ်လီၤ.

တံာ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ၊ အလီၢ်ခဲကတၢ်တခါ ပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တံာ်ပာ်သးလၢခါဆူညါအဂီၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ် ဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မုာ်လၢဆၢဒီးန့ၣ်ဘၣ် ဘၣ်ထွဲတံာ်ဘၣ်တံာ်ဘၢ၊ သူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီး ခွဲးယၢ်လၢကက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီး အဝဲသ့ၣ်တံာ်ထံၣ်တံာ်ပာ်သးဘၣ်ထွဲဒီး တံာ်တီတံာ်တြီ, တံာ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး တံာ်လၢအလိာ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးတံာ်မုာ်တံာ်ခုာ်လၢအယုာ်ကၢကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအဆၢဒိၣ်ဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်ထဲပုၤလၢအဆူၣ်နီၢ်ဒီး အိၣ်ခိးဒ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တံာ်တီတံာ်တြီ ဒီး ပုၤကဂဲၤလိာ်န့ၢ်အီၤလၢတံာ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်ဒီးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခီ အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ တံာ်တြီဟံးန့ၢ်အတၢ်ထံၣ်တံာ်ပာ်သးသ့ၣ်တဖၣ် လၢတံာ်မၤရဲၣ်ကျဲၤဒီတကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါတဘျီအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒ်လၢ၊ ဖဲတံာ်ဃုာ်သ့ၣ်ညါမၤန့ၢ်ပာ်သးဘၣ်ထွဲ တံာ်သဘၣ်သဘၣ် ဒီး တံာ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီလၢ၊ ကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤအခါ အရူၤဒိၣ်ဝဲဒ်လၢတံာ်ကဘၣ်ဆိကမိာ် ထၢန့ၢ်ဃုာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တံာ်ပာ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲတံာ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်လၢတံာ်လီၤသကုၤဆးဒးဒီး မၤဘၣ်ဒိပုၤတၢ်ခဲလၢာ်အဆၢကတီၢ် တံာ်ကွၢ်ထံသမံသမိးဝဲတံာ်လဲၤခီဖျါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ခီဖျါတံာ်သ့ၣ်တံာ်ထံၣ်ကျဲၤကျဲၤလီၤဆီအံၤန့ၣ် ကဒူးသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်အါထီၣ်ပုၤဘၣ်ဃးတံာ်သကၢ်ဘျါရဲဝဲ တံာ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ၊ တံာ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တံာ်ကွၢ်ထံသမံသမိး ခီဖျါတံာ်သ့ၣ်ကျဲၤကျဲၤဝဲအံၤန့ၣ် ကပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတံာ်တၢ်တၢ်လီၤဆီလၢ၊ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ ဒီး တံာ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၤမၤဘၣ်ဒိဃုာ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး အပုၤတၢ်ဒီတဖုညါလၢကျဲဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျါတံာ်မၤတံာ်ဃုာ်သ့ၣ်ညါလၢကျဲဒ်သိးအံၤအဃိ လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်တံာ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်လၢ၊ တံာ်ကွၢ်အီၤလၢမဲာ်ချ့အတၢ်ထံၣ်တံာ်အိၣ်ဖျါ တသ့ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တံာ်လိာ်ဘၣ်လၢတံာ်ကခိၣ်ဆၢက့ၤတံာ်အဂီၢ် ဒ်ပုၤတူၢ်ဘၣ်တံာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျါ ဒီး တံာ်လိာ်ဘၣ်ဆီ အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. လံာ်တံာ်ပာ်ဖျါအံၤ ဃုာ်ထီၣ်ဝဲပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါခဲလၢာ်ဃုာ်ဒီး ပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, လီၢ်ကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံာ်ကရၢကရိတဖၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါတံာ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တံာ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီကျဲၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢကန့ၢ်လီၤပုၤဃုာ်ပုၤဂီၢ် ဒီး ခိၣ်ဆၢဘျါရဲၤ တံာ်ဂ့ၢ်ကီၤထီၣ်ရီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤပိညါ

ဒ်သိးပကနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်တၢ်တၢ်လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤဒူသဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ ဖဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်အဂီၢ် KHRG မၤဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် (၂၉) ယုၢ် ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် တုၤ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၆ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဃီထံသမံသမိးအါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဃးဒီး ပိၣ်မုၢ်လၢကညီၤကီၢ်စဲၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိလၢတၢ်ဘၣ်ဃးအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ဒ်အမုၢ် ပိၣ်မုၢ်ခွဲးယၢ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲဒီး နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုကယၢ်ဒီး နီၢ်သးဒီးပုၤတဝၢတၢ်ရံၤလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤ လၢတၢ်ကိးကပၤဒဲးအပူၤဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး လၢခိၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်နီၤဖးလီၤအီၤအကျိၤအကျဲၤဒီးတၢ်မၤအီၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်သံကွၢ် ဒ် KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ကတဲၣ်ကတီၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပၢ်အီၤအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ KHRG ပျီၤပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအမုၢ်လီၤကဝီၤပုၤတဝၢဖိလၢ KHRG သိၣ်လိတၢ်ဃာ်အီၤ လၢကဘၣ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိပိၣ်မုၢ် လၢအကဲထီၣ်အသးလၢအပုၤတဝၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါထွဲဝဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဝဲအံၤ အတၢ်ပညိၣ်ဒီး ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ပျဲလၢတၢ်ကသူအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အစၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါပဲာ်ထံၣ်နီၤဖး ကလၢပုၤအါထီၣ်အဂီၢ် KHRG က့ၤကွၢ်ကဒါက့ၤစ့ၢ်ကိး တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၂၂) ယုၢ် လၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်အီၤဒီးလီၤကဝီၤသဝီၤ (ပိၣ်မုၢ် ၁၅ ဂၤ ဒီး ပိၣ်ခွါ ၇ ဂၤ) လၢအပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ်ဖဲ ၂၀၂၄-၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG က့ၤကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကိး ပျီၤပုၤလံာ်တၢ်ပၢ်ဖျါ (၃၇) ဘၣ် လၢပုၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး ၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤလၢအမုၢ် (တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ပၢ်ဖျါ, တၢ်ပၢ်ဖျါဖုၣ် ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၢ်ဖျါ) လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဃုအိၣ်ကမ့ၢ် ဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် လၢကဲထီၣ်အသးဖဲအဝဲသ့ၣ်လီၤကဝီၤဒဲးဝဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢခဲကတၢ်ဖဲ လၢမုၢ် ၂၀၂၆ နံၣ်အပူၤန့ၣ် KHRG မၤအါထီၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံး ပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရီ (CBOs) ဒီး ပုၤလၢအဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဟီၣ်ကဝီၤပုၤ ဒ်အမုၢ် ကညီၤပိၣ်မုၢ်ကရၢ (KWO), ကညီၤဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၤ (KDHV) ဒီး ကီၢ်ပုၤကညီၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ကမံးတံၢ် (CIDKP) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ အဂ့ၢ်ကျါၤဂံၢ်ထံးတက့ၣ်

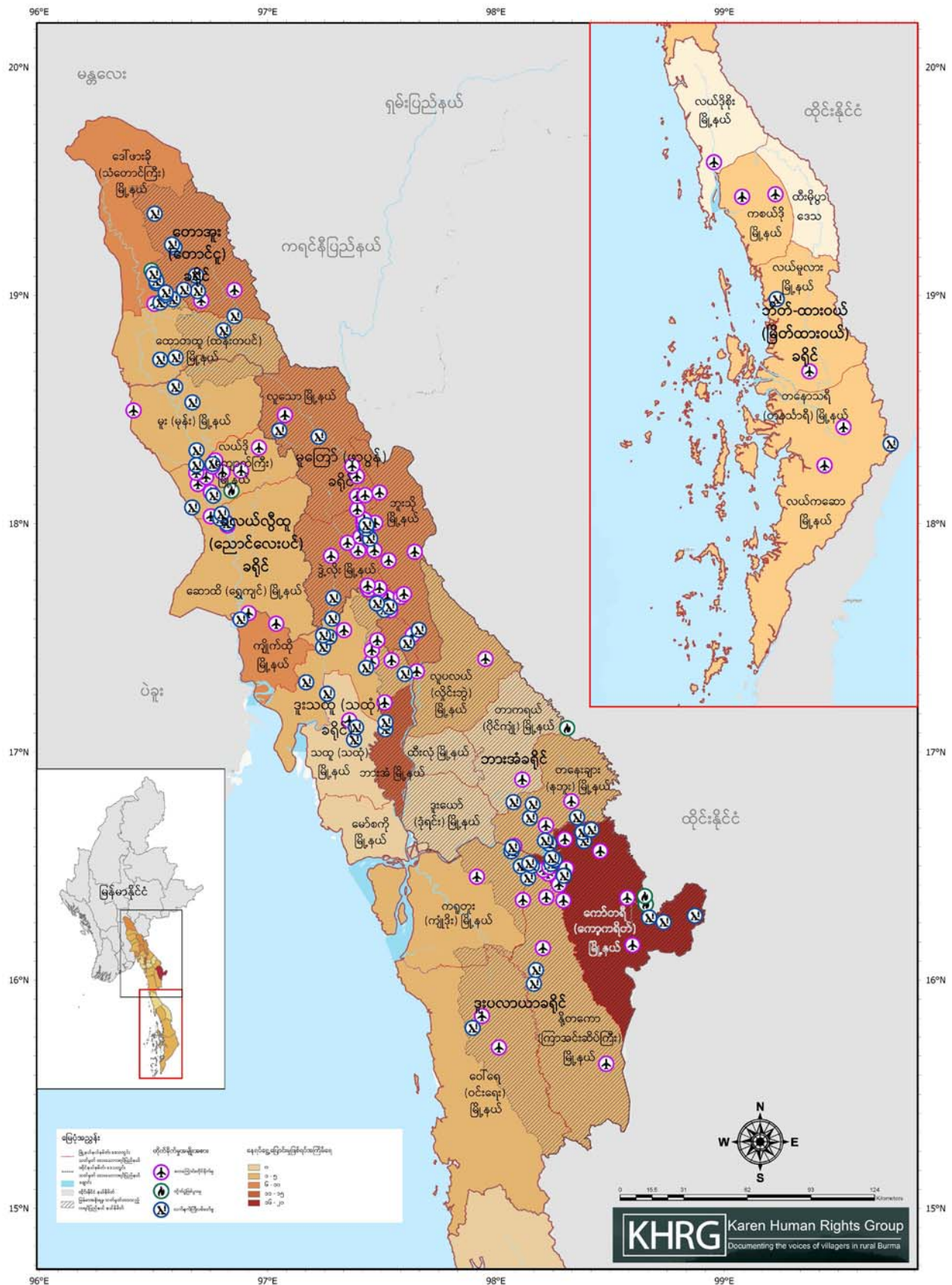
တၢ်စံၣ်စိၣ်တၢ်စိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီး ကညီဖိအတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢကမၤန့ၣ်က့ၤ အနီၣ်ကစၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသး အ
 ကီၢ်န့ၣ်အိၣ်ပွဲၤဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤတဘၣ်သးဃုၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ဃုၢ်ဝဲ ဒီး တနီၤတခီဒ်သးသုတ
 ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနးဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တဂ့ၤအကီၢ် သူဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဒိသဒၤလီၤသးကျိၤကျဲလိၤလီၤတခါအသိးန့ၣ်
 လီၤ. တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲပယီၤသုးမိၤစိၣ်ရိၤလၢ အကျဲးစးဖီၣ်တၢ်ဃုၢ်ဝဲ ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်
 ကမိၤပွဲၤတုၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤဒီးအထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤသ့ၣ်တဖၣ် အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးမိၤစိၣ်ရိၤအံၤ မ့ၢ်ဟံးဃုၢ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ ဒီး
 တၢ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီ မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ် တၢ်မၤပယွဲထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကအိၣ်ဒီးဝဲဆူညါကွၢ်
 ကွၢ်ဒီး ကမျၢၤလၢကညီကီၢ်စံၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကလိၣ်ဘၣ်သူဒီးဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကျိၤကျဲတခါလၢ တၢ်ဒိသဒၤလီၤအနီၣ်က
 စၢ်သးအကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါဖူးတြူအါရံ၊ ၂၀၂၁ နံနံနံ သုးဟံးန့ဆူယံကီတံတံကမီဒီး ဆိတလဲကိးလီကွေအသးလ၊ ထံကီတံတံတံ
ပြးကီတံကမရ၊ (SAC) ဝံအလီခံ ကီပယီအံကွေကဲထီတံကီတံတံလ၊ အဘဉ်တံတံဆူပမီးအီလ၊ သုးမီစီရီသ
န့န့လီ၊ သုးမီစီရီတံဟံးန့ဆူယံကီတံတံကမီအံ၊ ဒုးအိအိထီတံကွေဒီးတံသဘံသဘံလ၊ ကီပယီဒီတ
ဘဉ်ညါအပူ၊ ဒ်အကဲထီတံအသးဖဲ ၁၉၈၈ နံနံအခါအသိး ဖဲကမူဂ်လ၊အထီဒါသုးမီစီရီလ၊အအိဖဲ ကီပယီကံသး
ဟီတံကဝီပူသုးတဖု လဲသုးအိကမုဆူကလုာ်ဒုတံဟီတံကဝီသုးတဖုအပူ၊ ဒ်သိးကပံဖိာ်မသကိးတံဒီး ကညီဒီက
လုာ်စာဖိာ်ကရ၊ (KNU) ဒီး ကလုာ်ဒုသုးဖိာ်စုကဝဲကရူဂ်ကရ၊အဂသုးတဖု လ၊တံပံဆ၊ထီဒါသကိးဝဲ သုးမီစီရီတဖု
အံအဂီန့လီ၊

ကော်ပယီသုးမိစီရီအံ၊ ဖိာ်ဆူာ်မတရီတပါပိာ်မုာ်ပိာ်မ၊ ဒီး သူဝဲသွံာ်ထံးမုာ်ခွါတါမပယွဲအဂတဖာ် လတါလီာ်သကုဆး ဒး အိာ်လံအနံာ်လတအဆံတဖာ်အဆံလံအပိာ် ပိာ်မုာ် ဒီး LGBTQIA+ တဖာ် ဘာ်ကွါဆာ်မဲာ်အါထီာ်ဝဲဒီးတါလီာ်ဘာ်ယိာ် သုာ်တဖာ်န့ာ်လီာ်. တါလုာ်အိာ်နီာ်ခိသးသမူခွဲးယာ်ထဲသးတုးသးတအိာ်ဘာ်အမဲာ်ညါ ပုတဝါအတါထံာ်သံလတါပိာ်မုာ်ကဘာ် မဟံာ်ပိာ်တါမလတအိာ်ဒီးအဘူးအလဲဘာ် ဒီး ကဘာ်အိာ်ဒီးဟူးသးအပိာ် မစာ်လီာ်ဝဲပိာ်မုာ်သုာ်တဖာ် အတါတူာ်န့ာ်ခိာ် ကဲလကခိာ်ဆါဒီးလဲခိဖျိဝဲ တါဂုာ်ကီလတအဟဲအိာ်ထီာ်သးခဲအံ၊ခဲအံ၊ ခိဖျိတါပုာ်အိာ်ကမံအပိာ်န့ာ်လီာ်.

တၢ်စံးစိၤဘၣ်ထွဲဒီး သဝီဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၢ်စံးအပူၤအံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စံးစိၤတခါလၢအပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် သဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဒိၣ်ဆၢက့ၤတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤလီၤကျဲလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ် ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ် က့ၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီး တၢ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကမံတပယျာ်ဃီအဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ- ကီၢ်ပယီၤသုးကဘီယူၤတၢ်ခးလီၤတၢ်, တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်သးတဖၣ်
ဘၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အီၤဃုာ်ဒီး တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအဘျီသ့ၣ်တဖၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ (လၢယ
နူၤအါရံၤ တုၤ လၢဒိၣ်စဲၣ်ဘၢၣ် ၂၀၂၅ နံၣ်)

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအဆၢဒိဉ်သ့ၣ်တဖဉ်အက့ၢ်အဂီၢ်

အဆင့် ၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်

စးထိပ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစီရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံၣ်ကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ပုၤတၢၤလၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ် ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အါထီၣ်ဝဲဒီး ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲၣ်နီၤစီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး မၤပယွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ခီဖျိတၢ်သ့ဝဲကဘီယုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်, တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကျိၤဖးဒိၣ်, ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုး သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယၢ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုၣ်ကယၢ် ဒီး မၤဟးဂူၢ်ဟးဂီၤစ့ၢ်ကီး ကိုတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒးဒီး ဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအတၢ် သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်မၤပယွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယီၤ အါဒၣ်တက့ၢ် ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၢ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကညီကီၢ် စဲၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢပွဲၤဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအနီၢ်က စၢ်ဂံၢ်ခီၣ်ထံးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်အိၤဖဲ လၢအိၤကထိဘၢၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် လၢ ဘအ---သဝီ, ဖလူကရှၢၢ်, ကိးတရံးကီၢ်ဆၣ်, ဒူပျၢၣ်ယၢၢ်ကီၢ် ရၣ်ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢအိၤကထိဘၢၣ် ၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ပယီၤသုးခးလီၤဝဲကျိဖးဒိၣ် ၁၂၀ မမ တဖၣ်ဆူ က့ၢ် ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒး အကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တဘျီန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ မိၢ်ဖိဆံးလၢအမံၤမ့ၢ် မၣ်စ--- တဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မၣ်စ--- အံၤ အန့ၢ်လၢအ စ့ၣ်တကပၤဘၣ်ဒိဝဲဒီးကျိဖးဒိၣ်ကွဲ ဖဲအလဲၤဒီးလဲၤမၤတၢ်လၢဘုခူကျိးဝံၤ ကကွၢ်ဆူတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤအလီၢ်အခါ ပဲကွၢ်အိၣ်ဘျးဝဲဖဲ ကျး တဖျၢၣ်လၢအအိၣ်ဖဲ ဘအ--- သဝီအပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတဘျီန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခီဖျိပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ် လၢကိပုၤအသိ ဘၣ်ဟးဂီဝဲ ဘအ--- ကိအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG (စုစ့ၣ်), လီၢ်ကဝီၤသဝီစိ (စုထွဲ))

၂.၁. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲကမ္ဗၢၢ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်

- ပုလီၤအိၣ်ကမ့ၣ်ပိာ်မုၣ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဃ့ၢ်အိၣ်ကဒုသးအဂီၢ် တၢ်လီၤအဘၣ်အဘၢလၢပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တအိၣ်နီတတီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိဒီးဝဲ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ကဒုအဂီၢ် ဘၣ်ဃုထာဝဲတၢ်လီၤလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စ့ၤကတၢ်အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တွံၤပုၤလၢအဂီၢ်ဆဲးဘါစၢ် တကးဒီးဘၣ်အမံၤညါ အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အဃိ ဒီး တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအပၤဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤလီၤမၢ်ကွံာ်န့ၢ်အီၤအဘျီတဖၣ်အဘျီဒီး ဒ်န့ၣ်အသီး ခီဖျိကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုးဝဲတၢ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ကဝီၤလၢအဘူးဒီးတၢ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲအံၤခဲအံၤအဃိ ပိာ်မုၣ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်မူဝဲလၢ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အတက့ၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢ ဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံက့ၢ်ဒီးအီၤအကျါ အစၢၤကတၢ် (၂၀) ဂၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်

ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်ဒီး(၂) ဘျီန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အိၣ်ဒီး (၉၀) မျးကယၤလၢ KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲခဲအံၤအလီၤန့ၣ် တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အါဂၤဟံၣ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ခီဖျါကဘီယူၤ ဒီး ခြံတဖၣ် အတၢ်ဟံၣ်ဆုၣ်ကွၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် အတၢ်ဟံၣ်ခးလီၤတၢ်, ပယီၤသုးဒုးယၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိးဒိၣ်လၢအဘူးဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ပနၢ်ဟူဘၣ်စ့ၢ်ကိးကဘီယူၤဟံၣ်ဖျါဝဲလီၤသီၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ် ကဘီယူၤမ့တမ့ၢ်လဲၣ်ဒု ပဃုၢ်တဘျီဃီလီၤ. ခီဖျါလၢပပျံတၢ်ဖုး တၢ်အဃိ ပအိၣ်လၢပလီၤတဘျီလၢဘၣ်. ဖဲလၢပနၢ်ဟူကဘီယူၤဟံၣ်သီၣ်တဘျီလၢလၢန့ၣ် ပကိးဖျိၣ်ထီၣ်ပဒံၣ်ပဖိ ဒီး ပဃုၢ်လီၤ.”

မၢ်ခ---, မိၢ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျီဒဲၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

- ခီဖျါတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ခိၣ်ဆၢ က့ၤဝဲ တၢ်မၤပျံမၤဖုးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒီး ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုၢ် တၢ်လီၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်အလီၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအအိၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်ယံၤဒီး ပယီၤသုးမိၢ်စီရိၤဟူးဂဲၤ ညီန့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂.၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအဂီၢ် ဒီး တၢ်တြီတၢ်ဃာ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ

- ခီဖျါစုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘျီ, တၢ်မၤပယွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ် ဒီး ထံၣ်ကီၢ်သးတၢ်တဂၢ်တကျါသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပိၣ် မုၢ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢအဒူသဝီ, ပုၤတဝါအတၢ် အိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွၢ်ဝဲ, တၢ်ဒီးသအကျါကျဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤစ့ၢ်, မုၢ်ကျါဝဲကွၢ်တၢ်တဘၣ်လီၤဘၣ်စး ဟံးနးထီၣ် ဒီး တၢ်သူကသံၣ်မူၤဘျီလၢပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဟံးအါထီၣ်ဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးအါမံၤအဃိ ဒုးအါထီၣ်သ့ၣ်ထံးမုၢ်ခွါ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟီၣ်လၢမုၢ်ပိၣ် ဒီး စုကဝဲကျိၣ်ချဲၣ်သ့ၣ်လၢတပိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢလီၤကဝီၤပူၤအဃိ ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲတၢ်သးပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်ဒီးဘၣ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤဝဲခဲအံၤခဲအံၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအဂီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢကက့ၤကွၢ်က့ၤအဟံၣ်အဃိ ဒီး အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢဒူသဝီပူၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၢ်စီရိၤအတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအလီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢ တၢ်ကဖိၣ်တၢ်, ဒုးဃာ်ဒီးဃုဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဖဲတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၢ်စီရိၤဟံးန့ၢ် ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ် ဝံၤအလီၤခံန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ပာ်လီၤအါထီၣ်အတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအ ဟူးဂဲၤလီၤကဝီၤအပူၤ ဒီး သမံသမိးကွၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခိၣ်ဂီၤ အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိၣ်ဃံးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တြီတၢ်ဃာ်လီၤ ကဝီၤပုၤဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဂ့ၢ်ပူၤဒ်အမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့တၢ်အံး ထွဲကွၢ်ထွဲ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၢ်စီရိၤတၢ်ကူၣ်တရံးကျဲလၢအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအပူၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ခးလီၤကျိးဒိၣ်, ကဘီယူၤတၢ်ဟံးလီၤတၢ် ဒီး မ့ထံၣ်ခးသံတဘျီဃီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်တပယူၢ်ဃီလၢ လီၤကဝီၤပူၤတၢ်လဲၤထီၣ် က့ၤလီၤအဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU တၢ်ပဟီၣ်ကဝီၤ ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပသးသဲၤအီၤ အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဃံးထီၣ်ဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အါဂၤ အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီၤဝ---, ပှၤလိၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျးဒဝဲၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

သမူအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤဖဲလဲၤမၤစ့ၢ်ကိး ဒီးလဲတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃.၂. ပုၤလုၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်

- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တၢ်ဒီးပိာ်မုာ်တဖၣ်အကျါ (၈၀) မျးကယၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, ထံ ဒီး နီၢ်ကစၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ် တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်ဂ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တက့ၢ် တချုးဃုၢ်ဒီးဘၣ်အဆၢတီၢ် ကကတၢ် ကတီၤဆိပာ်သးအဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်ဘၣ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ဃုၢ်စိာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်တချုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢ်လၢပဂီၢ်န့ၣ် ပကတဲလၢပတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်တၢ် လၢအဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဘၣ်. ပတအိၣ်မူဘၣ်ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါဘၣ်. ဖဲပဃုၢ်အခါ ပတဃုၢ်စိာ်ဃုၢ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.”

နီၢ်အဒ---, အိၣ်လၢ ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပိာ်မုာ်တဖၣ်အကျါ လွံၢ်ပူၤသုၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ကဒုဂီၢ်ဟံၣ်ဃီတၢ်ဂ့ၢ်ကိး ဒီး တၢ်အိၣ်ဆိးအိၣ်အိၣ်လီၤကျဲတဂ့ၢ်ဘၣ်အဃိ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအါထီၣ်ဝဲ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ တၢ်ဂ့ၢ်ကိးအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢ အဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢပုၤလုၢ်ကျါ ဒီး လုပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ဘၣ်မံလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ ဒီး အါစုအါဘျီအဝဲသ့ၣ် အဒဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ခိၣ်ဒုးတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဖဲ လါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ဖဲပုၤလုၢ်လီၤတတီၤ, အလူကရူၢ်, ကွဲးထီၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ကဘၣ်ဖဲ ဟါလီၤခိ ၂:၀၀ နံၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ် ၁၂၀ မမ လၢ သဝီပူၤ ဃုာ်ဒီး ဘမ--- သဝီဖဲအလူကရူၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျိဖးဒိၣ်ချဲတနီၤ လီၤတၢ်သ့ၣ်ဖးဖဲ အမ--- သဝီပူၤအဃိ ဘၣ်သံသဝီဖဲ (၂) ဂၤ ဒီး ဘၣ်ဒိ (၁) ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် ဟီၣ်ကဝီပူၤ တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သးတအိၣ်နီတတီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒိအံၤအဃိ သဝီလၢအလူကရူၢ်ပူၤ (၁၀) ဖျါဘၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွံာ်လၢ အဒူသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤ လဲၤဃုာ်ဆူပုၤပူၤ, တနီၤလဲၤဃုာ်ဆူသီခါဖျါ ဒီး တနီၤလဲၤဃုာ်ဆူ အရီၤဘၣ်ကျိးပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်

အလီၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး ကသံၣ်ကသီ တအိၣ်လၢလၢလီၣ်လိာ်ဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပိာ်မုာ်လၢအဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢပုၤလုၢ်ကျါဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မံလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီး အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် အဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ဃီ တၢ်အိၣ်ကဒုဂီၢ်အဂီၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၢ်ကဝီသဝီဖိ)

- သဝီဖိလၢ အဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တနီၤ ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤဘၣ်ဆၢၣ် KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တၢ်ဒီး ပိာ်မုာ်တဖၣ်အကျါအါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢအလီၣ်ဘၣ် ဒီး ပိာ်မုာ်လၢအဘၣ်ဃုၢ်

အိၣ်ကမံလၢပုၤပူၤ ဒီး လုၤသ့ၣ်တဖၣ် ညီၣ်န့ၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤဘၣ် ဒီဖျါလၢတၢ်ဖျါမံၤဖျါအလီၤ ဒ်အံၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်လၢတၢ်ဒုၣ်စၢၤယံၤ, တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤကီၤခဲ ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၃.၃. တၢ်လုၤအိၣ်နီၣ်ဒိသးသမူအဂီၢ်လီၤကဝီၤဒူသဝီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်

- ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤ သၢပူၤအကျါခံပူၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဘျးအိၣ်ကမံသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ် လုၤအိၣ်နီၣ်ဒိသးသမူအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကျါကျဲ လီၤဆီလိာ်သးကလုာ်ကလုာ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤ လိာ်သးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ကူတၢ်သီး, ဃုအိၣ်ဃၢအိၣ်တၢ်လၢပုၤပူၤ, တၢ်ဟံးလီၤဆီကျိၣ်စ့ လၢပုၤဂၤအိၣ်ဒ်သီးက ပုၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၄. တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီး ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ

ပယီၤသးမိၤစီရိၤထီၣ်ဒုးလီၤကဝီၤသဝီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဃီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ပိာ် မုၢ်လၢအဘၣ်ဘျးအိၣ်ကမံသ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်အါထီၣ် ဒီး လိာ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ တၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲလၢအရ့ဒိၣ်နီၣ်ဒိသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးမိၤစီရိၤခးလီၤကျိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီး ကဘီယူဟဲ ခးလီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဒိဟးဂီၤတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးဒီး တၢ်ဆၢၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပုၤဘၣ်ဘျးအိၣ်ကမံတဖၣ် ဘၣ်အိၣ်မူ နးနးဖျိၣ်ဖျိၣ် ဒီး တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဘျးအိၣ်ကမံအလီၤ တၢ်တဆူၣ်တချ့အါ, က သံၣ်ကသီတအိၣ်, ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်စ့, တၢ်ကွၢ်ထွဲဟုးသးမိၤဒါဖိဆံးတလၢတလီၣ်ဒီး ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဆဲးကဆီတအိၣ် ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပိာ်မုၢ်, လီၤဆီဒ်တၢ် ပုၤမိၤဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၁. ပုၤလီၤအိၣ်ကမံပိာ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ

- ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲအလီၤအိၣ်ယံၤဒီးတၢ်ဘျးအိၣ်ကမံအလီၤအဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမံသဝီဖိတဖၣ်လၢ အိၣ်တဆူၣ် တချ့ဘၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ကဲထီၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢ ကရဲၣ်ကျဲၤကျဲၤရဲၣ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ် ဒီး ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကသံၣ်တၢ်ကူၤယါဘျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤတဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ညီၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ညၢၣ်ဂီၢ်ဃၢ, တီးကွ့, တၢ်ကီၢ်ထီၣ်, တၢ်ဘၣ်သမုၢ်, ကူး, ကဆဲ, ခိၣ်သၣ်ဃံဆါ, ဘၣ်သး, တၢ်ဟၢဖၤလူ, က ဖုတၢ်ဆါ ဒီး ဟၢဖၤဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ညီၣ်န့ၣ်တၢ်ကူၤယါဘျါအီၤန့ၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် မ့ၢ်လၢ တၢ်အိၣ်သးတဂၢၢ်တကျါဘၣ်အဃိ ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ, ထံကဆီ ဒီး တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါအဂီၢ် ကီ ခဲဝဲအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘျးအိၣ်ကမံအလီၤအါတီၤ လီၤဆီဒ်တၢ် လၢပုၤကျါ ဒီး တၢ်လီၤလၢပုၤဘျးအိၣ်ကမံအိၣ်အါတလၢအလီၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ယွၤလီၤလၢထံကျိၣ်ပူၤအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါရၤလီၤအသးအါထီၣ် ဒီး ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ် ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ် တၢ်ဘျးအိၣ်ကမံအလီၤန့ၣ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၤတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီတဖၣ် တဂ့ၤဘၣ်အဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢဆူၣ်ချ့အဂီၢ် ဒီး ရၤလီၤအါထီၣ်တၢ်ဆူးဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ကံလိာ်သး သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- အါဒ်တၢ်တက့ၢ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဘျးအိၣ်ကမံအလီၤအါ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ် တၢ်ဂ့ၢ် ကီၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ် လၢကကွၢ်ထွဲကတီၤလီၤအနီၢ်ကစၢ်ပိာ်မုၢ်လုၤလုၤဟဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ် လိာ်သံကွၢ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ပိာ်မုၢ်လုၤလုၤဟဲအဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤလၢ အဘၣ်ဘၢ, တၢ်ကဆဲးကဆီဒီး တၢ်ကွၢ်ထွဲကတီၤလုၤလုၤ တၢ်ပီးတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ လၢလီၣ်လီၣ်ဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ် ကအိၣ်ဘၣ်ကဆဲးကဆီ ဒီး သူးသ့ၣ်လၢကပီၤအဂီၢ် ကီၤခဲဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

“ပိၣ်မုၢ်တနီၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဘၣ်ဃးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢ်တကပၤအိၣ်. အဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢ်တဟဲဘၣ်ဘျီး ဘၣ်ဒါဘၣ်. (...) ပိၣ်မုၢ်အိၣ်တဂၤ အလုၢ်လၢ်ဟဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး ဘၣ်ဃးမ့ၢ်ဟးဖျိးဒိအံၤအဃိ အဝဲသးဘၣ်ဒိနီၣ်ကီၤလီၤ. အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလုၢ်လၢ်ဟဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး နီၣ်သးဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအဃိ အဝဲဘူးကသံဘၣ်သးညါ. (...) အဝဲလဲၤဒီးကွၢ်အသး လၢ တၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ်အံၤတလီၤမၤဘၣ် မ့ၢ်လၢအလုၢ်လၢ်သ့ၣ်ထံတဘၣ်လီၤဘၣ်စးဘၣ်အိၣ်တခါ ခါအဃိ.”

နီၣ်လ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒူပျၢ်ယၢ်ကီၤရဲၣ်

၄.၂. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်

- ခီဖျိလၢပယီၤသးမိၤစီရိၤ ထီၣ်ဒုးနီၤစီၤ ဒီး ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး ဆူၣ်ချ့တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလီၤအကျဲတဖၣ်အဃိ တၢ်ဆါဟံၣ် ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီး တဖၣ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤဝဲတကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်အံၤ ပညိၣ်ဝဲဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃိ ပယီၤသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီး တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တဖၣ်အဃိ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဟုကယၢ် အဂီၢ်ကဲထီၣ်တၢ်တၢ်အဂၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိၣ်မုၢ်တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ဘၣ်ဃးဆွဲးတၢ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤ. ခီဖျိဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ. အတၢ်ကီၤ တၢ်ခဲ ဒီး ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲနးဒိၣ်ထီၣ် ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကျိၣ်စ့အတၢ်ဃးတၢ်စ့ၤလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်ဝဲ ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဝဲတၢ်ယိးဖးဒိၣ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ် အိၣ်စ့ၤ မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဝဲဘၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် လၢ အဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ တၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ကူၤစါယါဘျီအတၢ်လၢ်ဘျီလၢတဖၣ် ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၤတၢ်ဂီၤလၢကဒီးကူၤ စါယါဘျီသး ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သကၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤ ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၃ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၤလၢအဘူးဒီး ဘဘ---သဝီ, ဘုအါဒါကရူၢ်, ဘုသိၣ်ကီၤဆၢၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၤရဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်န့ၣ် ခီဖျိပယီၤသးအကတီၢ်ယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ဘၣ်ဒိဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အကျဲ ပၢ်ဃုၢ်ဒီးပိၣ်မုၢ်တဂၤလၢအအိၣ်လၢ ဘဘ---သဝီ န့ၣ်လီၤ. တၢ် ဂီၤအံၤပၢ်ဖျါဝဲ ပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဒိတဂၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ယိးအီၤလၢစုၢ်ပူၤ လၢဘၣ်တၢ်ဘျးလီၤအီၤလၢဝဲထီၣ်ဒုးအလီၤ ဒိလီၤကဝီၤဒုသဝီအပူၤ သဝီဖိတဖၣ်မၤညီၣ်နီၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ကညီၣ်ဒိကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO) ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအအိၣ်လၢဘၣ်ဘၢ သးရဲၣ်အသးဒု (၂) အဖီလၢတဖၣ် ကွၢ်ထွဲကူၤစါယါဘျီဆိန့ၢ်ဝဲ သဝီဖိလၢဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် တချုးတၢ်လဲၤဆၢၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆူ ဘဝ--- ကသံၣ်ဒီးလၢအအိၣ်ဖဲ ဃိၣ်လိာ်ကျိၣ်နီၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိကမ့ၢ်ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတအိၣ်ဘူး ဖဲန့ၣ်ဘၣ်အဃိ ပုၤဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တူၢ်ဝဲတၢ်ဆါဒိတနုၤ တုၤလၢ မုၢ်ဆူၣ်ထီၣ်တနုၤဂီၤခီန့ၣ်လီၤ. လၢလီၤခံတနုၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဆဲးကျိးဝဲ လီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကသံၣ်အိၣ်ဒီး ကသံၣ်

ဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်ယူၤဟဲခးလီၤတၢ် ဖဲလၢဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်ဝံၤအလီၤခံ သဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲ ဘုအါဒါကရူၢ်ပူၤ သ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးအပူၤထီၣ် ဒီး ပျံဝဲလၢကတီၢ်ယူၤကဟဲခးလီၤကဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိအိၣ်အါဂၤ ဃုၢ်ထီၣ် ကွၢ်လၢအဟံၣ်အဃိ ဒီး လဲၤဃုၢ်အိၣ်ကဒုလၢပုၤဒီး ထံခံကွၢ်စိးသ့ၣ်တဖၣ် ဒိသိးကဃုၢ်ပူၤဖျးအသးလၢ ပယီၤသးအတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် လၢခါဆူၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၤကဝီၤသဝီဖိ)

- ပုလဲလတ်ထံလိပ်သံကွဲအီအါဂါ ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွဲကဟုကယာ် အလီၤတၢ်အိၣ်လၢ လၢလီၣ်လီၣ်ဘၣ်အယီၤ ပုလဲလတ်အိၣ်လၢ တၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွဲဆၢၣ်မဲၣ် ဝဲဒီး ကသံၣ် ကသီတကူတလၢန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ပုၤပူၤအဆၢကတီၢ် တၢ်ဒုးအိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်ကွဲကဟု ကယာ်လၢအလီၣ်ဝဲဒၣ်နီၣ်နီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကသံၣ်ကသီ, ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါတၢ်ဆါလၢဖိသ့ၣ်အိၣ်ဖျါသီသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်, ပုၤကွဲအိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးကံၢ်စီလၢပုၤ ဒီး တၢ်ကဆဲကဆီတအိၣ်ဘၣ်အယီၤ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲအါလၢ မိၢ်ဒီးဖိခါလၢတၢ်ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးဟုးသးအဆၢကတီၢ် အရူဒိၣ်ဝဲလၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါ လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ပုလဲလတ်ထံလိပ်သံကွဲအီအါဂါပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤမိၢ်ဒါလၢအအိၣ်လၢတၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤသ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်ကျဲးစးသပုၤပုၤ ဒ်သီးကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ကူကူလၢလၢ လၢတနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်အယီၤ ကဲထီၣ်ဝဲတၢ် ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢအလီၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး မိၢ်လၢအဘၣ်ဖျါ အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီလၢအဖိတဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢလၢပုၤပုၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၃. ကျိကျဲလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢအရူဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- လီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ကရၢ ဒ်အမ့ၢ် KDHW ဒီး ထၢၣ်ဝဲချါဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိကရူၢ် (BPHWT) သ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ဟ့ၣ်ဝဲကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီန့ၣ် တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကညီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဝဲဒါး (KORD), CIDKP, ဒီး KWO သ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ဝဲတၢ် အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်အိၣ်ကဒုအပီးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. KWO ဒီး KDHW ဟ့ၣ်ဝဲ မိၢ်ဒီးဖိ သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဆီထွဲ မၤစၢၤလီၤဆီဘၣ်ဆၢၣ် တဘျီတခီၣ် တၢ်ကရၢကရိအဂါ မ့တမ့ၢ် ကရူၢ်ကရၢအဂါတဖၣ် န့ၣ်လီၤဆီထွဲမၤစၢၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် ခီဖျါကျိၣ်စ့တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤတလၢတ ပုၤ, တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ဆၢၣ်ထီၣ်ဆၢၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါအတၢ်ဂွံၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ တၢ် ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် တန့ၢ်ကိးဆၢကိးကတီၢ်ဒီးဘၣ် ဒီး ညီန့ၢ်န့ၢ်တလၢတလီၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၅. ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်သးဒီးပုၤတၢ်တၢ်ရူၢ်လိာ်ဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်မုၢ် ဆိးပၤ

ဖဲဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွဲဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးဝဲဒၣ် တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တကးဒီးဘၣ် တၢ်တၢ်တၢ်အက လုာ်ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွဲအဟံၣ်အယီၤ တကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ အဝဲသ့ၣ်တပူၤဖျဲးဒီးလၢ ပယီၤသုးမိၢ်စီရိၤအတၢ်မၤပျံၤ မၤဖျဲးထီၣ်ရီၤအံၤဘၣ်အယီၤ အဝဲသ့ၣ်နီၣ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၁ သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ကီခဲဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါ တၢ်ထီၣ်ဒုး ဒီး တၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်

- ဖဲတၢ်မၤတၢ်ထံလိပ်သံကွဲဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ် လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤတဖၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် တဲဖျါထီၣ်အါကတၢ်တခါန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံလိပ်သံကွဲ (၄၁) ခါအပူၤန့ၣ် တၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးအိၣ်ဖျါထီၣ် ဝဲ (၂၀၆) ဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံလိပ်သံကွဲခဲလၢအပူၤန့ၣ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးလီၤလီၤဆီဆီတ ခါလၢအမ့ၢ် ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲနီၣ်နီၣ်ခါစီဒီး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ် မုၢ်လၢတၢ်မၤတၢ်ထံလိပ်သံကွဲဒီးအီၤ (၈၀) မျးကယၢ်ဃာ်ဃာ်န့ၣ် တဲဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲပယီၤသုးကဘီ ယူၤခးလီၤတၢ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤအံၤဘၣ်တၢ်ဒိန္နၢ်အီၤဖဲ လၢအံၤဖြၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် ဖဲ စဘ--- သဝီ, အီၤဖးဖးဒိၣ်ကရူၢ်, ကိးတရံးကီၢ်ဆၣ်, ဒူပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢအံၤဖြၣ် ၁၃ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသးခးလီၤဝဲကျိၤဖးဒိၣ်ဆူ စဘ-- သဝီ အဃိ ကျိၢ်တဖၣ်သံ ဒီး သဝီဖိအဟံၣ်တဖၣ် ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ခးလီၤကျိၤဖးဒိၣ်အံၤအဃိ သဝီဖိတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂူၤအဂၢၤဒ်အမ့ၢ် ထူ, ကျိၣ်စု ဒီး သိလုၣ်ယီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤဝဲစုၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤပာ်ဖျါဝဲ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုၢ်န့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤလၢအအိၣ်ဖဲဟံၣ်တဖျါဝဲအဖီလၢ ဖဲပယီၤသးခးလီၤတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တဲသကိးတၢ်ပျံတၢ်ဖုးလၢ အဝဲသ့ၣ်လဲၣ်ခီဖျိဘၣ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်ယၢၤထီၣ်ကဒါက့ၤ တၢ်ခးလီၤတၢ်ဒိသးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

- ပိာ်မုၢ်လၢအဃိအိၣ်ကမ့ၢ်ဘူးဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၢၤကဲထီၣ်အလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢတၢ်ခးလိာ်သးသီၣ်သဲတဖၣ် ဒုးကဲထီၣ်အဝဲသ့ၣ် သးအတၢ်ပျံတၢ်ဖုးထီၣ်ရီၤ ဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢကတီၢ်ယံာ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်တူၢ်ဘၣ်သးတၢ်ဃၢတၢ်စံာ်အတၢ်ဆါ, တၢ်သးဟးဂီၤ ဒီး သးတၢ်ပျံတၢ်ဖုးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် ခီဖျိကီဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကဃုၢ်ပူၤဖျဲးအသးလၢတၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.
- ခီဖျိတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် ညီန့ၢ်ကဲထီၣ်သးလၢမုၢ်န့ၢ်ခီအဃိ သဝီဖိအါတက့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ပလီၢ်သ့ၣ်ပလီၢ်သးဒီး အဝဲသ့ၣ်မံဘၣ်ဝဲတဘျဲဘၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယိာ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးလၢ ကမံသပူၤဘၣ်အသးလၢမုၢ်န့ၢ်ခီန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအကျါသၢပူၤတပူၤဘျဲန့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ဝဲဒီး တၢ်မံအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢပယီၤသးအတၢ်မၤဟးဂီၤဝဲဟံၣ်ဃီဒီး ပုၤတဝါအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုး ဒီး တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒိသးဘၣ်ဒိလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်တူၢ်ဘၣ်ညီန့ၢ်တဖၣ်လၢ ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်အုးသးအုးခီဖျိတၢ်သးသယုာ်ဘၣ်ဟံၣ်ဃီန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် က့ၤကဒါလၢအဟံၣ်အဃိတန့ၢ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတဘျဲဘျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ် တၢ်မၤဆါပယွဲတပျါတပျါသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တလီၢ်လီၢ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်လီၤဘျဲသးလီၤဘျဲဒီးဒ်န့ၣ်အသး တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်အိၣ်သဒါ လၢအဝဲသ့ၣ်ဂီၢ်တအိၣ်နီတပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ခီဖျိတၢ်သဘံၣ်သဘၣ်ကဲထီၣ်သးလၢအယံာ်အထၢ, တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအါဂၢၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် နီၢ်သးအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢကဲထီၣ်သးသက့ၤဆဲးဒးလၢပုၤတဝါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၅.၂. တၢ်ထီၣ်ဒုးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်

- ဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး ဘူးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သံမ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်ဒိမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ပုၤတဝါဒိတဖုအနီၢ်သး ဒီး ပုၤတဝါတၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်နးနးကလဲာ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်မိာ်ဘၣ်မး ဒီး တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်အကျါတဂၢၤမ့ၢ်တအိၣ်မူလၢဘၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ သးအတၢ်ဆီၣ်သနး ဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ အတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ခီဖျိတၢ်ကဲထီၣ်သးဒ်အံၤန့ၣ် ညီန့ၢ်ဘၣ်ဒိဝဲဟံၣ်ဖိဃီဖိကျိၣ်စုအတၢ်အိၣ်သးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဟံဉ်ဖိဃီဖိလၢလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ပလီၤဆိအီၤ တချုးလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တဘျီတခါၣ် ဃုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲဆူတၢ်လီၤအဂၤတလိၣ်ဃီန့ၣ်ဝဲသန့က ညီန့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအသးလၢတၢ်တတိၣ်သ့ၣ်ပာ်သးအပူၤအဃိ ဟံဉ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ဟံဉ်ဖိဃီဖိတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဒီးအံၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒီး တၢ်သ့ၣ်ကိာ်သးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်ညါထွဲဝဲ အဟံဉ်ဖိဃီဖိလၢအဃုၢ်လီၤဖးဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၅.၃. တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢပုၤတဝါဒိတဖုအဖိခိၣ်

- ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်လီၤဖးလိာ်အသးတဂၤဒီးတဂၤ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအတၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဒီး မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဝဲသ့ၣ်လုာ်လုာ်ထူသန့အတၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဝါအတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖး ဒီး တၢ်ကမၤစၢၤလိာ်သးကျိၤကျဲတအိၣ်လၢဘၣ်အဃိ တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုး ဒီး တၢ်သယုာ်သညိအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်တနီၤပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အါဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသုးကတၢ်လီၤဝဲမ့ၢ်ပိာ် လၢပုၤပာ်ဖျါထီၣ်သးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဟးဆွဲးဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်သးအါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဒီး တမၤသီၣ်မၤသဲတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤမၤဝဲပုၤတဝါဘျီနီၤပွဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအကျါသၢပူၤတပူၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲကဘီယုၤတၢ်ဟဲးလီၤတၢ်ဒီး တၢ်ခဲးလီၤကျိၤဖးဒိသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ ဒီး တၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကလဲၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤမ့ၢ်တမ့ၢ် ကရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤ (၇၅) မျးကယၤန့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒ်သိးအဖိကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါပယီၤသုးအတၢ်ခဲးလီၤနီၤစၢၤတၢ်လၢကီၤဖိခိၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ပညိၣ်ခဲးလီၤဝဲကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးဆုၢ်အဖိလၢကီၤဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ဆုၢ်ဝဲတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်အါဂၤစံးဝဲဒၣ်လၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ အတၢ်အိၣ်မူဟဲးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါလီၤတၢ်ဝဲဒၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ပိာ်မုာ်အဂၤလၢအသ့ၣ်ညါဝဲတဖၣ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢပိာ်မုာ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၄. ကျိၤကျဲလၢပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလၢကမၤစၢၤဝဲ နီၢ်သး ဒီး ပုၤတဝါတၢ်ရဲလိာ်သးတၢ်ဆိၣ်သနးတဖၣ်

- ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲပယီၤသုးဟဲးလီၤတၢ် ဒီး ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ပိာ်မုာ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် သ့ဝဲကျိၤကျဲအါဘိဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ် အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကျိၤကျဲခိၣ်သ့ၣ်အကျါတဘီလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်သးဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤဝဲ အဝဲသ့ၣ်နီၢ်သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၤကျဲအရဲဒိၣ်အဂၤတဘီလၢ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလီၤလီၤဆိဆိတခါမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်လိာ်သး ဒီး ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်လဲၤခီဖျါဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဃုာ်ထံၣ်န့ၣ်ကျိၤကျဲလၢ ကမၤစၢၤလိာ်သးကဒဲကဒဲဒီး တဘျီတခါန့ၣ် ဒ်သိးကဃုာ်ထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဘျီကျဲကျဲတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်လိာ်သးကဒဲကဒဲ. ပတဲလိာ်ပသးတၢ်ဒီးတၢ် လၢပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသး. တၢ်အံၤန့ၣ် တမ့ၢ်လၢက ကဲထီၣ်အသးထဲတသီဇီၤဘၣ်. ကကဲထီၣ်ဝဲအသး လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်ညါ. တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ထီၣ်က့ၤဘၣ်တစုဒု ပက ဆဲးန့ၢ်ဟူဒီးကျိၣ်သီၣ်. အဃိန့ၣ် ပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသးလီၤ.”

နီၣ်စ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ တီအူကီၢ်ရ့ၣ်

- ပိာ်မုၢ်တနီၤ ဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲနီၢ်သးဂံၢ်ဘၣ် ခီဖျိလၢတၢ်ထုကဖၣ်, လဲၤမၤလိတၢ်လၢလံာ်စီဆုံကွီ, ကန့ၣ်ဝဲနီၢ်သးအတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလီၤ မ့တမ့ၢ် သီခါအတၢ်သိၣ်လီၤသီလီၤတဖၣ် လၢကလံၤကျါ (အိၤလဲ) ပုၤ, မၤလိသးလၢ တၢ်ကီၤသ့ၣ်ကီၤသး ဒီး သူတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၆. တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲ တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး တၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢခါဆူမဲာ်ညါ

- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီး တၢ်မုၢ်လၢတီၢ်ဟံၣ်ခါဆူမဲာ်ညါလၢအဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်, အဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်, အပုၤတၢ်ဝါအဂီၢ် ဒီး အထံအကီၢ်အ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤ အါန့ၢ်ဒီးလွံၢ်ပူၤန့ၣ် ဟံၣ်ဖျါဝဲအတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ အသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်အဟံၣ်အဃိဒီး မုၢ်လၢဝဲလၢကက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢအဟံၣ် ဒီး အိၣ်မူဘၣ်က့ၤပွဲၤဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်တီတၢ်တြၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်သးမိၤစီရိၤသန့န့ၣ်လီၤ. ပုၤ တနီၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်တီစၢ်မၤစၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ် ခီဖျိတၢ်မၤဆါမၤအါမၤသီ လၢကဲထီၣ်တၢ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးထံၣ်အါထီၣ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပိာ်မုၢ်အဂီၢ် ဒီး မုၢ်ခွါတၢ်ထဲသီးတုၤသီးလၢခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.
- လၢခံကတၢ်န့ၣ် ပိာ်မုၢ်အါဂၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ ဒ်ပယီၤသးမိၤစီရိၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်မၤတၢ်ဝဲအသီး အလီၤအိၣ်ဝဲလၢတၢ်က ဘၣ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တနီၤထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အပုၤတၢ်ဝါ အိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဘၣ်ဟံးထီၣ် ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး လိာ်ဘၣ်လိာ်ကွီၢ်ဝဲပယီၤသးမိၤစီရိၤ ခီဖျိကွီၢ်မ့ၢ်လၢအမၤကမၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်လၢ ယဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ. ဒ်န့ၣ်အ သီး ယအဲၣ်ဒီးစ့ၢ်ကီးလၢ ပကဟးထီၣ်က့ၤလီၤဘၣ် ဒီး ဖဲးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ဟံၣ်ဖိ ဃီဖိကီးဒုၣ်ဒဲး လုၢ်အိၣ်ဘၣ်အနီၢ်ခိၣ်သးသမူလၢတၢ်ဘီၣ်တၢ်ညီအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ပ ဝဲကီးဂၤဒဲး အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၤလၢလီၤလီၤ ဒီး အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ.”

မၣ်ခ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျးဒဝဲကီၢ်ရ့ၣ်

တၢ်ကတိၤကျၢ်တံာ်

- ဖဲ ၂၀၂၄ နံာ် ဒီး ၂၀၂၅ နံာ် တၢ်ပာ်ဖျါအဆၢကတိၤဒီတကတိၤအပူၤအံၤ ပယီၤသးမိၤစီရိၤအတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ် တၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ်အယံ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤဟဲအထီၣ်ဝဲသကုၤဆးဒးလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ဒီတဘျီညါအပူၤဒီး တၢ်အံၤမၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်မၤဘၣ်ဒိဒ္ဓဲးယာ်လၢ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျါ ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်တၢ်လဲၤဝဲလၢ တၢ်သဘၣ်သဘျီအဆၢကတိၤန့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤန့ၣ်ညါန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢ တၢ်ခးလီၤနီၤစီတၢ် မ့တမ့ၢ်တၢ်ခးလီၤတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လီၤလီၤအယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုာ်ထီၣ်ကွၢ်လၢ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤပျံၤအလီၢ် ဒီး သးအသးဆူၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤပျံၤလီၤလၢအဂၤတတီၤ ဒီးတၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တၢ်အသိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဘၣ်ထွဲဒီးပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် နၢ်ပာ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကီးဝဲ နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ထီၣ်ရီၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤဒီး တၢ်အိၣ်သးဖဲ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤကဲထီၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ အတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲအဂၤအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးနးနးကလဲာ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမံၤပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤန့ၣ် ညါန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးခီဖျါလၢ ကီၢ်ပယီၤသးအတၢ်မၤကမၢ်ဝဲ ထံဂုၤကီၢ်ဂုၤပုၤဂီၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအသဲစးတၢ်ဘျီ ပာ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကဘီယူၤ, တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်, ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးတပျီၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ညါန့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤ, တၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံး, ဟံာ်ဃီတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤ ဃုာ်ဒီး ကမျၢၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂီၢ်ကီၢ်ဒီး လၢတၢ်အံၤအယံ ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဖၣ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်အဟံာ်အယံ ဒ်သိး ကဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်ပူၤဖျဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်မၤတပျီၤတပျီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တလၢတပျီၤဒီး တၢ်ဂံၢ်ဆံးဘါစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမံၤအဆၢကတိၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂီၢ်ကီၢ်ထီၣ်ရီၤ လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါပယီၤသးအတၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ် ဒီး အတၢ်မၤဆါပယွဲအဂၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မၤဃံးဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယာ် လၢကလဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲ ဒီး တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကလဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူခွဲးယာ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်လိာ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်မၤပယွဲတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကလဲၤဆူလုာ်လၢထူသနူ ဒီး ပုၤတဝၢဘျီဇိၤပွဲၤဒီးသ့ၣ်တဖၣ်အယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢဘၣ်.
- ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤကမၢ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီကွီၢ်မုာ်သဲစးတၢ်ဘျီ (ICL) ဒီး အပတီၢ်တုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးလၢဒုးယၢကွီၢ်မုာ် ဒီး ကွီၢ်မုာ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ဆၢၣ် သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသးအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲ လၢအကဲထီၣ်သးတလီၢ်လီၢ်လၢတၢ်လီၢ်သကုၤဆးဒးဒီး ကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ် ဒ်သိး ကမၤဃံးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျါကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဝဲန့ၣ် တမ့ၢ်ဟဲခီဖျါထဲလၢ စုကဝဲတၢ်သဘၣ်သဘျီ ထဲတခါဒီးအယံဘၣ်. မ့တမ့ၢ်တခါဟဲကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးအသးခီဖျါ လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဝဲဒီး တၢ်မၤဆါမၤပယွဲအတၢ်အိၣ်မူခဲအံၤခဲအံၤ လၢထံၣ်စိကွၢ်ဖျါဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်မုာ်လဲၤခီဖျါဘၣ်တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ခဲ ဒီး တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအမၤဆါဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့ အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဒီးဝဲအတၢ်တူၢ်နီၢ်ခိၣ်ကဲလၢအဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိကျဲလၢအသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၢ်သးတၢ်ဂီၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤသန့သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ယၢၤတဆံးတက့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလီၢ်

စ့ၢ်ကိးအသး ဒ်သိးကပၢ်ဆူၣ်အသးဒီးအိၣ်မူဝဲဆူၣ်ညါကန့ၢ်ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ ကျိၤကျဲၤလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲ ဒ်သိးဆဲးအိၣ်မူဝဲကန့ၢ်ကသုအံၤ တၢ်နၢ်ပၢ်အီၤဒ် တၢ်အိၣ်မူလၢအပွဲၤဒီးသူးသ့ၣ်လၢကပီၤ, ခွဲးယၢ်လၢပွဲၤဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးထီၣ်လၢတၢ်ဆီၣ်တၢ်မၤန့ၢ်တသ့ဘၣ်.

“ယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ယဟံၣ်ဒီး ယသဝီ. အပူၤကွံာ်န့ၣ် ပအိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤ, ပမၤဘၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘျုးဒီးပွဲၤဒီးသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သဘျုးအပူၤ ဒီး ပဟံၣ်ပူၤန့ၣ်ပွဲၤဝဲဒီး ဖိသ့ၣ်သ့ၣ်ဖိသးညီအကလုာ်လီၤ. ပသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ် ပဟံၣ် ဒီး ပသဝီ. ခဲအံၤဒုပဟံၣ်ပဃီသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်တၢ်သယုာ်သညါက့ၤဝဲဒၣ် ဒီး ပသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ် တၢ်ကိးမံၤဒဲးလၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.”

နီၢ်အထ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒုသထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

တၢ်တၢ်ဂီၤတဘျုးအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အီၤဖဲ လၢမးရှး ၃၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၤတတီၤလၢအဘူးဒီး ဖုၣ်ပူၣ်ဝုၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၢ, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုာ်လၢအခိၣ်စိာ်ဃုာ်ဒီးအဖိဆဲးသ့ၣ်တဖၣ် ခိဖျါလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးကဘီယူၤဟဲးလီၤတၢ်ဖဲဖုၣ်ပူၣ်ဝုၢ် အက--- သီခါဖျၢၣ်ကရၢၢ်သဝီဖိတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကဒုလီၤတတီၤအံၤအဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပယီၤသုးတၢ်ထီၣ်ဒုးအဃိသဝီဖိဃုာ်ဒီး ပိာ်မုၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်ဆဲးသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲးဃုာ်အိၣ်ကဒုတၢ်ပာ်လဲဝဲဖဲ အက--- သဝီသီခါဖျၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကဘီယူၤဟဲးလီၤတၢ်ဖဲသီခါဖျၢၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကဒုလီၤအဘျီဝဲအံၤ ဘၣ်ဒိသဝီဖိ (၉) ဂၤ ဒီး သဝီဖိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်ဃုာ်ထီၣ်လၢဝုၢ်ချၢဒီး လဲၤအိၣ်ကဒုက့ၤဝဲဆူတၢ်လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢတၢ်ဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးဒ်အံၤအဃိ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွံာ်အဟံၣ်ဃီ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပီးလီၤ ဒီး တၢ်အိၣ်မိၢ်ပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ပာ်ကိးဝဲ ဒ်အမ့ၢ် ဘုသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်လီၤကီၢ်, တၢ်ဘၣ်သမုၢ်, တၢ်ကူး ဒီး တၢ်ဟၢဖၢလူတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ကသံၣ်ကသီတလၢလီၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဝဲအံၤ သဝီဖိဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးအနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါအီၤလီၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ထီၣ်တၢ်သး ဒီဖျိပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အီၤလၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ် ဖိခွဲးယၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကညီကီၢ်စံၣ်အပူၤအဃိ ပဃုထီၣ်သပုၤပုၤလၢ -

ဆူ ASEAN, ထံဂုၤကီၢ်ဂၤပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢ -

- ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့, ထံဂုၤကီၢ်သး ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆူလီၢ်ကဝီၤကရူၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အီၤ လၢလီၢ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ကရူၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်ဃာ်လံၤဒီး တၢ်လဲၤခီဖျိ, လီၢ်ကဝီၤတၢ်ဘျးစဲ, သူၣ်ထီၣ်ဃာ်တၢ်ရဲၤလိာ်မုၢ်လိာ် ဒီး တၢ်န့ၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လံၤဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤမၤတၢ်လံ တၢ်ဘၣ်ထွဲလၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ပၢ်တၢ်ပြးသန့ လၢအပၢ်ဃုာ်ဒီးပုၤခဲလၢဒီး လၢအဆိၣ်ထွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်, တၢ်လဲလိာ်အဆၢကတီၢ်တၢ်တီၢ်တြၢ် ဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအကၢဝဲဒီးဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဆဲးပၢ်ဖျိထီၣ် တၢ်ပၢ်သးထီၣ်ဒါပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤ “အပဒိၣ်” ဖျိဖျိဖျိဖျိ ဒီး ဟးဆွဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢ လၢကဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သဲးတၢ်ပၢ်ပနီၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢ ထံဂုၤကီၢ်သးမုၢ်ဂုၤ, ထံဂုၤဘၣ်စၢၤတၢ်ရဲၤလိာ်မုၢ်လိာ်မုၢ်ဂုၤ ဒီး မုၢ်ကျိၣ်ဝဲၤကွၢ်မုၢ်ဂုၤန့ၣ်တက့ၢ်. ၂၀၂၅-၂၀၂၆ နံၣ် အတၢ်ဃုထၢ လၢတၢ်မၤအီၤတယံၣ်ဒီးဘၣ်အံၤ တမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဃုထၢ လၢအသဘူၤ ဒီး အတီၢ်အတြၢ်ဘၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိး တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ဃုထၢလၢအဒုးန့ၣ်ဖျိထီၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤဘၣ်. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဂုၤတမံၤဂုၤ လၢပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤဟံးထီၣ်မၤဝဲ လၢအဖျိလီၤကံၢ်ဒ်သိးတၢ်ဆိတလဲဆူ ကမုၢ်တၢ်ပၢ်တၢ်ပြးကဟံးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တခါဒီး တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကမၤကတၢ်ကွၢ်ဝဲသးမိၤစီၤရဲၤသန့နီၢ်ကီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.
- ထံဂုၤပဒိၣ်လၢအဟ့ၣ်ပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤထံဂုၤပတီၢ် တၢ်ပၢ်ပနီၣ် ဒီး အိၣ်ဝဲလၢအလီၢ်ခံ ဒ်အမ့ၢ် ရၢရၢ ဒီး တရူး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကြးပၢ်ပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤခဲလၢန့ၣ်လီၤ. ထံဂုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တြီတံၢ်ဃာ်ဝဲဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဘျီၣ်ဒိၣ်လၢ ကဟံးထီၣ်ဂုၢ်ဝီ ဒီး မၤညီန့ၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်သဲးတၢ်ပၢ်ပနီၣ် ဆူသးမိၤစီၤရဲၤအံၤအဃိ မၤညီထီၣ်ဝဲပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤ လၢကပူၤဖျးထီၣ်ကွၢ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးစိကမိၤလုာ်ဘၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အတၢ်ဟံးပိာ်ထွဲထီၣ်အံၤ လၢအလဲၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံဂုၤပဒိၣ်အဂၤလၢအဟးဆွဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ် ကြးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်သနးလၢ ရၢရၢ, တရူး ဒီး ထံဂုၤအဂၤအဂၤ သ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ် ဒ်သိးထံဂုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကမၤဒ်သိးဒီးအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤဆူၣ်ထီၣ် တကီၢ်ခါထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဖိၣ်ဃးတြီဃာ် လၢပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤအဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျိမၤဟါမၤကွၢ်ကျိၣ်ကျဲလၢပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤ ဒီး ပုၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၣ်သ့ၣ်လၢအတၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ်အသိး မၤအါထီၣ် တၢ်ဖိၣ်ဃးတြီဃာ်ဘၣ်ထွဲဒီး စုကဝဲၤပီးလီ, သိ, ဒီး သုးပီးလီ လၢကီၢ်ပယီၤသး ဒီး ပုၤလၢအမၤစၢၤအီၤခီဖျိဆါန့ၣ်အီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်တက့ၢ်.
- ပမ့ၢ်ကွၢ်ကွၢ်လၢတၢ်စံၣ်စိၤန့ၣ် ဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢအံၤတဟံးထီၣ်မၤဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အခီပညီအိၣ်ဝဲနီၢ်နီၢ် လၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. လၢကဘျီဘၣ်ကွၢ်တၢ်အံၤအဂီၢ် ပဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢ လၢကမၤအါထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရီ ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖၣ် တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤသကိးဖျိဖျိဖျိဖျိ လၢအပၢ်လုာ်ပၢ်ပူၤလီၢ်ကဝီၤအတၢ်လဲၤခီဖျိ, ရူဒီးပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢတၢ်ပၢ်ကဲအပူၤ ဒီး သုတမ့ၢ်ဒိပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအမၤစၢၤလီၤအသးတသ့ဘၣ်တဖၣ်အသိးန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤအခီပညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကဘၣ်တူၢ်လိာ်ပၢ်ပနီၣ် လၢပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂုၢ်ကီၢ်အိၣ်သ့ၣ်ဒီး လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢလၢပုၤပုၤ ဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်လံဝဲ ဒ်သိးတၢ်ကဟံးထီၣ်ဝဲ ပယီၤသးမိၤစီၤရဲၤဂုၢ်ဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဆိၣ်ထွဲထံကီၢ်အပီၤရီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဟံးထီၣ်ဝဲဂ့ၢ်ဝီၤလၢ ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤတၢ်ဟံးထီၣ်သဲးစးဂ့ၢ်ဝီၤဒီးပၤတၢ်မၤကျိၤကျဲၤအဖီလၢ ဘၣ်ထွဲဒီးကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ၣ်ဒီး ဒုးယၤကီၢ်မ့ၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ဆူကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ (KNU) -

- ကျဲးစးဘျါရဲၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး သွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, မုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးလုာ်လၢထူသန့တၢ်ထံၣ်ဘၣ်ထွဲမုၢ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ်, ပုၤတၢ်အတၢ်ထံၣ်သံ ဒီး ပိာ်ခွါဒိၣ်စိအတၢ်ပာ်သးတဖၣ် ခီဖျိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ကျဲသန့သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အမၤလီၤတၢ်ဝဲပိာ်မုၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ထံးသးတုၤသိးလၢ KNU ဝဲကျိၤခဲလၢအပူၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရီၤမဲပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ပၤဃုာ်ဒီးလုာ်ပိာ်ထွဲမူဒါတၢ်ဘျါခဲလၢအအိၣ်လၢ Geneva Call ၂၀၁၃ နံၣ် အလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ အပူၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်တြီဃာ်သွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢ စုကဝဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး တၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်မုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကျဲးစးဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ကမၤကီၢ်ညါထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဆၣ် လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢ်လၢအကဲထီၣ်သးထီၣ်ရီၤအံၤ ဟဲခီဖျါစ့ၢ်ကီးအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢ်လၢတၢ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်, တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်မူတီၤပတီၢ်လၢအဖၣ် ဃုာ်ဒီးအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်မ့ၢ်ဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတဘျီဃီန့ၣ် ကမၤစၢၤလီၤဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး လၢတၢ်ကဘျါရဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်တဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်မၤဝဲတၢ်လဲလိာ်အကတီၢ် တၢ်တီတၢ်တြီၤလၢအထူးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံာ်အဖီခိၣ်လၢလၢဆုဆုန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ဘျါရဲၤအီၤခဲအံၤသ့ဒီး တၢ်ကြးဘျါရဲၤအီၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ပဃုထီၣ်သပုၤပုၤလၢ - ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရၢကရၢ ပၣ်ဃုာ်ဒီး UNOCHA, UN ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရၢတဖၣ်, ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤကရၢသဘျီတဖၣ်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်လၢ -

- တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဆၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂီၢ် မၤသကိးတၢ်တုၤသိးထံးဒီး ဖျိဖျါဖျါဃုာ်ဒီး လီၤကဝီၤပုၤတၢ်တၢ်ကရၢကရီတဖၣ် ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢကရၢတဖၣ် ခီဖျါတၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဘျါရဲၤ ဂ့ၢ်ကီၢ်အူပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢဒုဖိသဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤပၣ်ဃုာ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, နီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ပီးလီၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤ ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလီၤဆီလၢ ပုၤဖၤစၢၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်လၢ အလိၣ်ဆိဝဲနီၢ်ခိၣ်ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲၣ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်တၢ်အါမး ဖဲလၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟူးဂဲၤကတီၢ်န့ၣ်ခဲးတၢ်ဒီး ထံကီၢ်အိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကအိးထီၣ်အကီၢ်ဆၢ လၢတၢ်ကဆၢဝဲပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်လၢတလဲၤခီဖျါထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပတအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဝဲ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤဝဲမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီး ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ် ခီဖျါတၢ်အံၤကဟ့ၣ်ဝဲပယီၤသးမီၤစီရီၤလၢ သဲးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒီး ကဒုးအါထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လဲၤဝဲဆူပယီၤသးအအိၣ်ဒီး တတုၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်နီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လဲၤခီဖျါအိၣ်တုၤလံ အနံၣ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလၢအဒုးနဲၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်အီၤခီဖျါပယီၤသးမီၤစီရီၤန့ၣ် တလဲၤတုၤဝဲဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါတဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်ဒီး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်အဂီၢ်အဃိ ဟးဆဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤသးဒီးအပဒိၣ်လၢတဖိးသဲးဘၣ် လၢကျဲတဘီဂ့ၢ်တဘီဂ့ၢ် လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရူ (KNU) လၢ -

- မၤသကိးတၢ်ဒီး လီၤကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရူကရူသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခီၣ်ဆၢတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျိၤကျဲၤ ဒ်သိး ကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူတက့ၢ်.
- ဃုအါထီၣ်ကျိၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤအါထီၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူသန့ၣ်ခဲလၢ်ဒီး လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ပၤအပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ, လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU ဝဲကျိၤဘၣ်ထွဲ ဒီးပၤပြး လၢအမၤတၢ်လၢကမ့ၢ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤသ့ၣ်ခိဖျိ တၢ်ဟ့ၣ်ဝဲကံၢ်စိတၢ်မၤလီၤလၢ အကြးအဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုၢ်အတၢ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် ဟ့ၣ်လီၤသးတဖၣ် ဒီး တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲၤသန့ လၢ ဘျါရဲမၤစၢၤပိာ်မုၢ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီးဟုးသး, တၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသၣ်ဆံး ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ အတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ရၤလီၤဒုးသ့ၣ်ညါ KNU မုၢ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်လၢအဆီအချ့ ဒ်သိးပိာ်မုၢ်အိၣ်လၢကီၢ်သူလုၤအပူၤခဲလၢ် ကသ့ၣ် ညါဘၣ်ဝဲဒီး ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤလီၤတၢ်လၢမုၢ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်အံၤ ဘၣ်လိာ်ဝဲအသး ဒီး တၢ်မၤကျိၤကျဲၤအဂၤလၢအဂ့ၤကတၢ် လၢတၢ်ကမၤကတၢ်ကွၢ်ဝဲမုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံး ကွၢ်တလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး လၢတၢ် ကဒီသဒါဝဲမုၢ်ခွါခွဲးယာ် ဒ်တၢ်ကွဲးလီၤပာ်အီၤလၢ CEDAW အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်ကျိၣ်စုဒီး တၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူ အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢလၢပုၤပုၤဆူ KNU ပၤပြးပုၤမၤတၢ်ဖိဒီး သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒ်သိးတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တက့ၢ်ထီၣ်လၢအသးလၢ ခါဆူမဲာ်ညါ ခိဖျိမုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ကီၢ်အဃီတဂ့ၢ် ဒီး ဒ်သိးတၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ခိဖျိ တကီၢ်ခါတၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဃီ ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.